

În Maramureșul voievodal a existat o mișcare teatrală a cărei începuturi ne este greu să o determinăm. Datorită activități teatrale desfășurate de-a lungul anilor în Sighetu Marmației, Comitetului ce Cultura și Artă al României a dispus: „acordarea titlului de „TEATRUL POPULAR” cu stagiune permanentă, colectivului teatral de amatori al Casei orășenești de cultuă din Sighet”.

La data de 15 ianuarie 1966 a avut loc deschiderea oficială a Teatrului Popular la Sighetu Marmației, cu piesa „Plicul” de Liviu Rebreanu în regia lui Adam Kovacs de la Teatrul din Satu Mare și prof. Eracle Titircă, scenografia-Vasile Paulovics, regia de culise-Nicolau Marcel, din distribuție au făcut parte: Florin Lică, Viorica Șuteu, Ion Urs, Ioan Todea, Tiberiu Circa, Mircea Iodi, Gheorghe Codrea, Liviu Munteanu, Ștefan Glodeanu, Lia Bârlea, Mihai Canta, Irina Costin, sprijiniți de o echipă tehnică. În programul de sală au scris despre importanța evenimentului personalități marcante ale vieții artistice din județ: Vida Gheza, artist al poporului, Lulu Savu, artist emerit, Ludovic Bruckstein, dramaturg, Adam Kovacs, regizor la Teatrul din Satu Mare, profesorii sigheteni, implicați în activitatea culturală, Eracle Titircă, Ioan Șuteu și Eusebia Negrea.

La data de 17 mai 1986, la aniversarea a 20 de ani de activitate primește titlul de Teatul popular „Liviu Rebreanu” și a fost afiliat la A.T.M.(Asociației Oamenilor de Artă din Instituțiile Teatrale și Muzicale, președinte Dina Cocea). La festivitate au participat: Dina Cocea-artist emerit, președinte al A.T.M., Marin Aurelian, regizor, actor la Teatrul Național Cluj Napoca, Ana Toboșan, secretar A.T.M., scriitori, dramaturgi, critici: Paul Cornel Chitic, Horia Bădescu, Ileana Berlogea, Valeria Ducea, Constantin Zărnescu, Mircea Ghițulescu, actori ai Teatrului Popular din Sighetu Marmației.

(Întâlnirea cu doamna Dina Cocea a fost emoționantă...ne revedeam chiar după 20 de ani de când îmi acordase locul I pentru interpretarea rolului Osvald din piesa „O întâmplare” de Horia Lovinescu, la faza finală a Festivalului Național Studențesc, unde fusese președinta juriului. Nu-mi imaginam că a ținut minte studentul de atunci, dar când mi-a amintit problemele care le-am avut cu decorul, m-a convins că nu a uitat spectacolul pe care-l prezentasem la Brașov, unde s-a desfășurat concursul. Mi-a amintit că a selecționat pentru spectacolul de gală de la București pe studentul care jucase în piesa „Lecția” de la Eugen Ionescu și căruia îi acordase

tot locul I pentru interpretare și pe subsemnatul... Era firesc să mă simt onorat !)

Au urmat spectacole cu piese din dramaturgia românească sau universală, cu actori și regizori sigheteni și colaboratori de la teatrele profesioniste din Baia Mare , Satu Mare sau Cluj Napoca.

Ne amintim cu respect de spectacolele în care au jucat: medicii Tiberiu Circa, Ioan Ursu, Ioan Vlad, Ion Moigrădeanu, Liviu Munteanu, Vasile Bodnar, de la Baca Națională- Gheorghe Codrea și Ioan Todea, profesorii Eracle Titircă, Aurelia Vișovan, Alexandrina Năstase, Viorica Șuteu, Florian Lică, Constantin Calogherato, Ioan Ardelean-Pruncu, Dorel Todea, la care se adugă Iosif Pârșe, Ioan Tărâță, Mircea Iodi, Cornel Huban și mulți alții; regizori locali: Ludovic Brukstein, Eracle Titircă, Nicolau Marcel, Maria Leordean, Miron Popovici, Ioan Ardelean, Dorel Todea și regizori profesioniști din Baia Mare, Satu Mare, Cluj Napoca. Să mai precizăm că sala STUDIO era dotată cu reflectoare, cu tehnica de scenă, că erau decoruri realizate de scenografi profesioniști, era chiar o persoană care se ocupa de machiaj având o trusă care s-a folosit multă vreme.

În perioada 1966- 1986 teatrul sighetean de amatori a funcționat cu trei secții: secția dramă, secția tineret (înființată în anul 1967) și secția de animație. În această perioadă au fost prezentate în premieră piesele: „Plicul” de Liviu Rebreanu; „Fii cuminte Cristofor” de Aurel Baranga; „Opinia publică” de Aurel Baranga; „Titanic Vals” de Tudor Mușatescu , „Gara mică” de Dan Tarchila „Omul care a văzut moartea” de Victor Eftimiu, „O casă onorablă” de Horia Lovinescu, „Tache, Ianche și Cadâr” de V.I.Popa; „Oameni care tac” de Al. Voitin; „Firul vieții” de Ion Ardelean Pruncu și altele.

La secția de tineret au fost montate piesele: „Triptic 20”,„Extemporal la dragoste” de C. Alexe, „O apărare ciudată” de I.Hristea, „Profesorul de franceză” de T.Mușatescu etc.

Secția animație a prezentat peste 40 de spectacole la sediu, în deplasare, la grădinițele din localitate și din alte localități.

Cu ocazia sărbătorilor oficiale, a unor ocazii festive au fost organizate spectacole literar-muzicale ca de exemplu: „S-au trezit pădurile” , „Noi vrem să ne unim cu țara”, „Sub flamuri de august eliberatoare”etc.

Activitatea teatrului a fost sprijinită de colaboratori de la institutții profesioniste: Adam Kovacs și Constantin Dumitra de la Teatrul de Nord Satu Mare, Mircea Olaru, Marius Popescu,Tănase Cazimir, Cornel Mititelu, de la Teatrul dramatic din Baia Mare și Marin D. Aurelian de la Teatrul Național din Cluj Napoca.

Teatrului Popular„ Liviu Rebreanu” a obținut locul II la faza națională a Bienalei I.L.Caragiale cu piesa „Opinia publică” de Aurel Baranga; locul III la faza finală a primei ediții a Festivalului Național „Cântarea României”, cu piesa „Firul vieții” de Ion Ardelean Pruncu; locul I la faza finală a Festivalului Național „Cântarea României”, ediția a III-acu piesa „Fani dragostea mea” de Dan Tărchilă; mențiune la Zilele teatrului scurt „Zaharia Bârsan” de la Cluj Napoca; locul III pe țară la primul festival „Vasilache” cu piesa „Păcală”; în anul 1979 a participat la Festivalul Internațional „Olimpiad ‘79” din SUA și Canada.

După 1989 activitatea teatrală a intrat în „relaș”- adică a urmat un interval de timp în care nu s-au mai prezentat spectacole ale actorilor amatori- sigheteni (nu insist asupra motivelor și cauzelor).

După înființarea Centrului Cultural Sighetu Marmației, în cadrul proiectelor de revigorarea a activității artistice, au fost montate (în perioada 2015-2019) piesele: „Un musafir neașteptat”, de Ludovic Bruckstein; „O noapte furtunoasă” de IL Caragiale; „Janka” adaptare după Oscar K. Speace; „OFELIA” o adaptare după celebra piesă „Hamlet, prinţ al Danemarcei” de William Shakespeare; „Adolescentul” de Horia Lovinescu (secția tineret) în regia artistică a lui Dorel Todea și piesa piesa „Curajul mamei mele”, a dramaturgului George Tabori, în traducerea lui Victor Scoradeţ, regia artistică Jennifer Herszman Căpraru (Teatrul Asylum – Canada), asistent de regie Dorel Todea. Pieselor de teatru li s-au adăugat spectacolele cu scenarii scrise de Dorel Todea și prezetate de secția de tineret a Teatrului sighetean dintre care amintim: “Dor de Eminescu “,

“Cântecul cerbilor“ - versuri Tiberiu Utan,“ Cămașa de in “-versuri Gheorghe Pârja, “Ființă întru poezie“-versuri Grigore Vieru, spectacolele din cadrul “Festivalului de teatru scurt“, divertismentul “Moda la palat“, spectacolul ”Priere pour l’eternite”- text și regia artistică Dorel Todea, traducere în limba franceză Gafia Galay și Jean-Louis Chancerel, spectacole dedicate sărbătorilor naționale etc. În anul 2017 la Festivalul Național al Teatrului de Amatori, ed.a III-a de la Reghin, se acordă DIPLOMĂ DE EXCELENȚĂ teatrului sighetean pentru spectacolul cu piesa „O noapte furtunoasă” de I.L. Caragiale, în regia lui Ioan Dorel Todea.

Pentru a stimula activitatea teatrală în Sighetu Marmației, fost inițiat evenimentul întitulat “Zilelor teatrului sighetean“ prima ediție având loc în perioada 7-20 mai 2015. În cadrul evenimentului au fost prezentate unsprezece spectacole pentru iubitorii teatrului din Sighetu Marmaţiei, dar mai ales pentru tineri. Elevii, de la Colegiului Național Pedagogic “Regele Ferdinand“, Colegiului Național “Dragoș Vodă“, Liceului Tehnologic Forestier, Liceului Tehnologic “Marmația“, au fost actori şi spectatori, deschizând posibilitatea permanetizării unor viitoare stagiuni de teatru, sau mai bine spus de readucerea în actualitate a tradiţiei teatrului în municipiul Sighetu Marmaţiei.

Centrul Cultural- Secția de teatru în colaborate cu Fundaţia de Cultură şi Educaţie Iudaică „Tarbut” din Sighetu Marmaţiei (președinte Peninah Zilberman) au pregătit și organizat reprezentaţia cu piesa „Curajul mamei mele”, a dramaturgului maghiar de origine evreiască George Tabori, în traducerea lui Victor Scoradeţ. Piesa a fost montată de regizoarea Jennifer Herszman Căpraru (Teatrul Asylum – Canada) asistent de regie Ioan Dorel Todea. Distribuția a fost de excepție, îmbinând experiența unor actori profesioniști cu talentul și dăruirea actorilor-amatori sigheteni: Ioana Dragoş Gajdó (Teatrul „Regina Maria” – Oradea), George Sfetcu (Teatrul „Aureliu Manea” – Turda) şi actori ai Centrului Cultural Sighet: Dorel Todea, Luminiţa Colopelnic, Florin Dragoste, Mihai Petreţchi. În colaborare cu Peninah Zilberman, președinta Fundaţiei „Tarbut”, Centrul Cultural a organizat și alte evenimente cultural-artistice reprezentative.

Secția de teatru a prezentat spectacole la Lausanne-Elveția, Lichtenwörth, Wiener Neustadt, Viena din Austria și la Biserica Albă din Ucraina. Spectacolele au avut loc în prezența unui numeros public, a reprezentanților instituțiilor de cultură, administrative și a corpului diplomatic ce reprezinta România în țările respective.

Pentru a avea o activitate teatrală permanentă este însă nevoie de o sală cu o scenă dotată cu minimum de condiții tehnice....și, mai ales, de inters din partea celor responsabili de activitatea culturală din oraș, din partea administrației locale. Îmi amintesc cu tristețe de discuțiile pe care le-am avut cu unii membri ai comisiei de cultură a Consiliului Local, care îmi spuneau (cu o nuanță de reproș) că teatrul nu are tradiție și nu este reprezentativ pentru orașul nostru ???!!!

Împlinirea a 55 de ani de la înființarea „Teatrului Popular” la Sighetu Marmației, va trece neobservată, sub semnul pandemiei, dar și a lipsei de interes, a contextului economic, cultural, politic, în care se află societatea noastră. (Așa s-a întâmplat și la aniversarea a 50 de ani de la

înființarea Ansamblului Folcloric MARA, nu s-a dat mare atenție nici la a 50-a ediție a Festivalului Datinilor de iarnă (aici a fost o excepție-fostul prefect, actualul primar a înmânat o plachetă și diplome !!!, etc.)

Din distribuția piesei „Plicul” de Liviu Rebreanu, mai sunt în viață profesorii Florin Lică, Viorica Șuteu (trăiește în SUA), iar din rândul veteranilor: Vasile Bodnar, Cornel Huban, Nora Caloghereato, Ioan Ardelean-Pruncu, Dorel Todea...poate ar merita un semn de apreciere pentru dăruirea și sacrificiul de care au dat dovadă...

Versurile lui Iancu Văcărescu ne amintesc de importanța spectacolului de teatru și poate cineva va lua aminte:

"V-am dat teatru, vi-l păziţi

Ca un lăcaş de muze;

Cu el curînd veţi fi vestiţi

Prin veşti departe duse.

Cu el năravuri îndreptaţi,

Daţi ascuţiri la minte,

Podoabe limbei noastre daţi

Cu româneşti cuvinte!"

(Iancu Văcărescu)

Prof.dr. Ioan Dorel Todea